

Kvalitativní výzkum, jeho logika a strategie, způsoby a úskalí analýzy kvalitativních dat. Teoretické zdroje ped. kvalitativního výzkumu, příklady studií.

Kateřina Vlčková

- angl. qualitative research
- druh ped. výzkumu, aplikující jiné metodologické principy (jiné paradigma) než klasický kvantitativní výzkum
- též zván postpozitivistický, naturalistický
- rozvíjený od 60. let 20. st,
- založen na fenomenologické fil.
- zdrojem dat jsou přirozená prostředí (šk. třída aj.)
- důraz je kladen na výklad zkoumaných jevů očima samotných aktérů
- produktem je detailní popis často jednotlivých případů
- metody jsou přejímány hlavně z etnografie a sociologie, zejm. zúčastněné pozorování, etnografický rozhovor, případové studie, výzkum životního příběhu
- logika výzkumu je induktivní – začíná pozorováním, ve kt. pátráme po pravidelnostech, vzorcích, které snad existují v realitě => objevené pravidelnosti sepíšeme ve formě předběžných závěrů a ty pak dál ověřujeme => konečným produktem je nová teorie
- nenumerické šetření
- cíl = 1/ získávání subtilnějších a rozsáhlejších inf. – může odkrýt význam a nemusí redukovat problematiku do takové míry jako kvantit. výzkum (počet sledovaných proměnných může být vyšší) 2/ porozumění lidem v soc. sit (eduk. sit.) – schopen přinést rozsáhlou kvalit. inf. o velmi malém počtu jedinců
- metody: nestandardizovaný rozhovor, zúčastněné pozorování, studium os. historie
- pomáhá rozumět pozorované realitě
- nevýhoda: nelze generalizovat na populaci
- ped. výzkum by nemohl existovat bez kvalit, ani bez kvantit. (generalizace) výzkumu
- směry kvalit. výzkumu: např. FENOMENOGRAFIE – popisuje, analyzuje, jak lidé chápou různé fenomény – jevy okolního světa (jak žáci prožívají své učení), zal. F. Martonem ? nebo např. ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE = zabývá se popisem a vysvětlením prostředí školy, života dětí a učitelů v něm, založena na nových metodolog. přístupech (objasňování šk. prostř. očima aktérů), a metodách přijímaných z etnografického výzkumu.

Techniky:

- 1/ zúčastněné pozorování (participační pozorování) – např. žáků ve třídě, fenomenol. zásada: aby čl. poznal a pochopil jiné musí mít stejné zkušenosti => poznávat zevnitř, ne zvenku – to nejde
- 2/ deník – výzkumník si ho vede o životě a práci v dané komunitě
- 3/ záznamy komentářů osob k určitým činnostem
- 4/ záznamy úvah výzkumníka a spoluprac.
- 5/ studium dokumentů, pís. materiálů (Dů, sloh, dopisy, příprava učitele na hodinu)
- 6/ vytváření inventáře činností,
- 7/ přepisy audiozáznamů a videoz.
- 8/ technika stimulovaných vzpomínek – např. učitel si po shlédnutí videa vybavuje, jaká rozhod. musel učinit, co ho ovlivnilo
- 9/ případová studie – dlouhod. sled. vývoje jedince/sk. v růz. sit. vývoje

Literatura k tématu:

- Pražská skupina školní etnografie *Kapitoly ze školní etnografie*. Praha : 1993.
- Pražská skupina školní etnografie *Typy žáků. Zpráva z terénního výzkumu*. Praha : 1995.
- STRAUSS, ANSELM; CORBINOVÁ, JULIET *Základy kvalitativního výzkumu (Postupy a techniky metody Zakotvené teorie)*. Boskovice : Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X. s. 228
- PELIKÁN, JIŘÍ *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998. (s. 232)
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- na stránkách www.skolavpraxi.cz je článek prof. Mareše „Kvalitativní metodologie v sociologii)